

Verslag expertbijeenkomst “Specifieke vormen van geweld tegen ZMV vrouwen”¹ t.b.v. NGO schaduwrapportage Istanbul Verdrag

d.d. woensdag 4 juli 2018, Movisie, Utrecht

Inleiding

Op woensdag 27 juni heeft het Netwerk VN-Vrouwenverdrag een eerste bijeenkomst georganiseerd in het kader van het opstellen van de schaduwrapportage voor het Verdrag van Istanbul ². Doel van deze bijeenkomst was om breed informatie op te halen uit de praktijk en de belangrijkste hoofdthema’s en knelpunten te inventariseren als input voor de schaduwrapportage.

Vervolgens is op woensdag 4 juli een tweede bijeenkomst georganiseerd met een focus op specifieke vormen van geweld tegen ZMV-vrouwen. Een brede vertegenwoordiging van zelforganisaties van ZMV-vrouwen, opvang, politie, advocaten en belangen- en ondersteuningsorganisaties spraken onder meer over hun ervaringen in de praktijk, het functioneren van bestaand (gemeentelijk) beleid en over de gaten in beleid en regelgeving. Aan de expertmeeting namen 29 personen deel. Een uitgebreid verslag wordt na de bijeenkomst aan de deelnemers verstuurd, inclusief – op verzoek van iedereen – de presentielijst met mailadressen. De schrijvers van de schaduwrapportage laten verder weten dat aanvullende rapporten en cijfermateriaal ter onderbouwing ook achteraf nog van harte welkom zijn.

Achtergrond

Het Istanbul Verdrag, geïnitieerd door de Raad van Europa (RvE) (2011), beoogt “alle vormen van geweld tegen vrouwen, en huiselijk geweld (waarvan ook mannen slachtoffer kunnen zijn), te stoppen”. Dit bijzondere mensenrechtenverdrag is in werking getreden op 1 maart 2016. Dat betekent dat beleid en praktijk moeten voldoen aan de bepalingen zoals gesteld in het Istanbul Verdrag. In het Verdrag wordt nadrukkelijk gesteld dat het Verdrag geldt voor ALLE vrouwen zonder discriminatie op welke grond dan ook (zoals geslacht, gender, ras, kleur, taal, religie, etniciteit of verblijfsstatus, of het ontbreken daarvan). Hoofdstuk 8 gaat specifiek in op migratie en asiel.

Procedure

Dit is de 1e keer dat de Nederlandse regering moet rapporteren aan de GREVIO-commissie van de Raad van Europa. Deze commissie ziet toe op het proces van de monitoring van dit verdrag. Aleid van de Brink (vh directeur van de Blijfgroep Amsterdam) is recent voorgedragen door de Nederlandse regering als lid voor deze commissie. (Overigens kunnen commissieleden niet hun eigen land evalueren.) NGO’s worden nadrukkelijk door GREVIO verzocht om zelf ook een rapportage op te stellen. De Nederlandse regering heeft voor haar rapportage uitstel gekregen tot 12 september, en wij tot eind september.

Begin 2019 bezoekt een GREVIO delegatie Nederland, vervolgens wordt een concept rapportage opgesteld – op basis van alle informatie die zij hebben ontvangen - waarop de regering binnen 2 maanden kan reageren. Daarna volgt de definitieve GREVIO-rapportage. Deze gaat vervolgens naar de PACE³-commissie van de RvE, die op basis daarvan de aanbevelingen voor NL opstelt. Daarop kan de

---

¹ Zmv staat voor zwart, migrant en vluchteling

² Voluit: Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld

³ Parliamentary Assembly Council of Europe

regering wederom reageren, waarna de definitieve aanbevelingen van de Raad van Europa volgen in 2020(!).

Opzet discussie

De bijeenkomst bestaat uit een korte discussie in werkgroepen en een terugkoppeling & discussie plenair. Doel van de bijeenkomst is om een overzicht te krijgen van de ervaringen in de praktijk. Leidraad van de discussie zijn de volgende vragen:

- Waar loop je tegen aan in de praktijk
- Waar is beleid en/of regelgeving over, maar werkt niet of onvoldoende
- Waar zitten gaten in het beleid en/of regelgeving
- Welke veranderingen moeten er plaatsvinden (aanbevelingen).

Indeling werkgroepen in thema's:

1. Preventie en stereotypering. Zoals: betrekken van ZMV-vrouwenorganisaties bij beleid en uitvoering, intersectionaliteit, gender- en culturele stereotypering, geweld tegen moslimvrouwen in de publieke ruimte.
2. Opvang en bescherming. Zoals: invloed soort verblijfstatus bij toegang, kwantiteit en kwaliteit van voorzieningen, opvang en (na)zorg, toegang en kwaliteit rechtshulp.
3. Wetgeving en beleid. Zoals: huwelijksdwang, huwelijkse gevangenschap, achterlating, vrouwelijke genitale verminking, zelfstandig verblijfsrecht na (huiselijk) geweld, toegang rechtshulp, te maken hebben met meerdere familierechtssystemen, aangiften kunnen doen, B8/3 regeling.
4. Vluchtelingenvrouwen. Zoals: geweld als asielfgrond, zelfstandige vluchtelingenstatus, geweld in AZC's, asielpcedures, ervaring specifieke groepen als transgendervrouwen.

Er zijn overlappingsen in de knelpunten van de verschillende werkgroepen, bijvoorbeeld knelpunten in voorzieningen, opvang en (na)zorg (werkgroep 2 en 3) of toegang rechtshulp (werkgroep 2, 3 en 4). Dit zal later weer aan elkaar worden gekoppeld.

Overzicht knelpunten (uitkomst discussie werkgroepen & plenair)

Thema 1 – Preventie en stereotypering

(BIJ) SCHOLING / VOORLICHTING VAN PROFESSIONALS

- Juristen / advocaten / rechters / juridische loket medewerkers, hulpverleners en zorgprofessionals hebben onvoldoende kennis van het Istanbul Verdrag en werken er dus niet mee waardoor cliënten er geen beroep op kunnen doen;
- Kloof in de preventie: zowel de doelgroep zelf als de hulpverleners weten onvoldoende;

VOORLICHTING PUBLIEK BREED

- Veel vrouwen kennen hun rechten niet, hebben onvoldoende informatie en weten niet waar deze te halen, daardoor kunnen ze er geen beroep op doen;

AANGIFTE

- Vrouwen die aangifte doen van HG bij politie worden m.n. op het platteland (kleine gemeenten) niet serieus genomen terwijl het al een hele stap is om naar de politie te gaan;
- Vrouwen zien er tegen op om aangifte te doen omdat ze: 1) bang zijn voor sociale uitsluiting van hun gemeenschap, 2) vrezen voor inmenging door officiële instanties want wat voegt het toe?, 3) ze zich niet gehoord voelen, 4) angst hebben hun kinderen kwijt te raken (omdat politie de jeugdzorg erbij moet halen en kinderen vervolgens uit huis kunnen worden geplaatst – m.n. in vechtscheidingen);
- Als een ZMV-vrouw aangifte doet bij de politie en de NL taal onvoldoende spreekt kan het beter zijn om een prof. tolk in te schakelen i.p.v. een agent die haar taal spreekt. Misschien schaamt ze zich en/of is ze bang dat haar situatie (via roddel) algemeen bekend wordt > maatwerk.

- Er wordt vanuit gegaan dat vrouwen heel assertief zijn bij het doen van aangifte huiselijk geweld. Dat zijn ze in praktijk vaak niet. Ze weten ook niet altijd wat ze precies moeten vertellen want ze hebben jarenlang hun mond gehouden. De Amsterdamse politie heeft een kenniscentrum huiselijk geweld opgezet, dat collega's erop aanspreekt. Dat zou ook iets zijn voor andere steden;
- Politie neemt vaak alleen melding op, geen aangifte;

DE OPVANG

- Er zijn onvoldoende plaatsen in de opvang;
- Per regio is het anders geregeld;
- In de crisisopvang is niet altijd plaats voor kinderen;

GEBREK AAN CULTUURSENSITIVITEIT

- Instanties zijn onvoldoende cultuursensitief en maken daardoor (inschatting-)fouten;
- Gebrek aan cultuursensitiviteit en diversiteit bij bedrijven;
- De druk vanuit de familie/gemeenschap is dikwijls groot en dat houdt vrouwen in een gewelddadige relatie / geïsoleerde positie, dat wordt onvoldoende gerealiseerd door instanties;
- De culturele competenties van (medisch / zorg) personeel kan beter;
- Het gat tussen de Nederlandse samenleving en de thuiscultuur voor biculturele meiden maakt het voor hen vaak erg lastig;
- #METOO voelt voor ZMV (waaronder Hindoestaanse) meiden & vrouwen niet als iets voor/van hen, ze voelen niet de ruimte om uit te komen voor het door hen ervaren (huiselijk) geweld;

INZET 'CULTURAL MEDIATOR / TOELEIDER / SLEUTELPERSOON'

- Veel ZMV vrouwen kennen onvoldoende hun rechten en mogelijkheden wat betreft o.a. zorg, huisvesting en opleiding. Daarom werken sommige organisaties met een 'cultural mediator / sleutelpersoon / toeleider' uit de eigen cultuur. Deze vrijwilligers gaan in hun eigen omgeving /gemeenschap op zoek naar 'cliënten'. Dat werkt goed. Maar beter is het er betaalde banen van te maken, mede opdat zij serieuzer worden genomen in de eigen gemeenschap. Zij zouden deel kunnen uitmaken van bijv. het wijkteam. Aan de andere kant: zo'n mediator is prachtig maar een 'potentiële cliënt' moet deze wel informeel tegen kunnen komen. Ook is het de vraag of een 'potentiële cliënt' wel de voorkeur geeft aan een mediator uit een andere cultuur bijvoorbeeld vanwege privacy en het voorkomen van geroddel in de eigen gemeenschap. D.w.z. het vereist maatwerk;
- Het gebeurt dat een vrouw die met HG te maken heeft haar mond houdt en na 2-3 jaar met vage klachten bij de huisarts komt, die de signalen niet herkent. Een culturele ervaringsdeskundige uit de eigen cultuur kan uitkomst bieden want deze kan de klachten herkennen en benoemen;
- Er zijn diverse projecten van ZMV-vrouwenorganisaties die dialooggesprekken voeren om een mentaliteitsverandering onder hun doelgroep in gang te zetten (langdurig proces). Dit is meestal op projectbasis. Ze zouden meer structurele ondersteuning hiervoor moeten krijgen.

STEREOTYPERINGEN (Incl. PERS / MEDIA)

- De rol van de media / pers: ze plaatsen rolbevestigende foto's bij artikelen over bijvoorbeeld klachten van Poolse vrouwen over seks. intimidatie op het werk in de kassen (foto van vrouw in bikini in de kas), dat versterkt het idee dat deze vrouwen het aan zichzelf te wijten hebben;
- Stereotyperingen spelen een rol bij deze klachten over seks. intimidatie op werk. want deze Poolse vrouwen werden niet geloofd. Ze moesten seksuele handelingen op het werk verrichten voor de chef in 'ruil' voor een promotie of werkcontract. FairWork onderzocht klachten van deze Poolse vrouwelijke arbeidsmigranten. Hebben deze bedrijven een vertrouwenspersoon om dit te melden?;
- Het beeld van migrantenvrouwen betreft een niet-Westerse vrouw terwijl ook vrouwen uit Oost- & Zuid Europa als (arbeids-)migranten naar Nederland komen. Zij passen niet in deze beeldvorming maar lopen wel tegen dezelfde vraagstukken aan;

- Bij vechtscheidingen delven moeders vaak het onderspit – hun kinderen worden uit huis geplaatst - terwijl zij ook een trauma heeft te verwerken namelijk het huiselijk geweld door haar man. De hulpverlening accepteert wel negatief gedrag van de man maar niet van de vrouw (stereotypering);
- Er wordt door professionals te makkelijk van uitgegaan dat ZMV-vrouwen door hun "cultuur" geweld "gewoon" vinden. Ook wordt te snel bij ZMV-vrouwen vanuit gegaan dat het eerge relateerd geweld is, terwijl het om huiselijk geweld gaat. Beide geweldsvormen vragen om een andere aanpak.
- Bewustwording stereotyperingen onder hulpverleners zelf: vaak hebben zij (onbewust) een bepaald beeld van bijv. een Marokkaanse vrouw die slachtoffer is van HG, als zij zich anders gedraagt dan de hulpverleners verwachten kan dat leiden tot onvoldoende of verkeerde hulp;

HULPVERLENING

- Hulpverleners moeten veelal eerst voorzien in randvoorwaarden (zoals: papieren, huisvesting e.a.) voor hun cliënt alvorens zij hun eigenlijke werk kunnen doen. Voor dit extra werk krijgen ze geen uren maar als dat extra werk niet wordt gedaan kunnen ze de betreffende cliënt niet helpen;
- Er is een gat tussen de hulp aan kind, de hulp aan gezin en de uithuisplaatsing;
- Het systeem van hulpverlening is complex en ondoorzichtig; er zijn veel organisaties bij betrokken: bij welke moet je zijn? Telkens jouw verhaal moeten vertellen vergroot de stress;
- De hulpverlening is algemeen erg 'talig' ingesteld, voor degenen die hun problemen niet onder woorden kunnen brengen (door o.a. stress) is dat problematisch. Verder, vaak is een hulpverlener veilig opgegroeid en onderkent daardoor de signalen van HG en misbruik onvoldoende waar een ervaringsdeskundige uit de eigen cultuur die (non verbale) signalen wel herkent en kan benoemen;

FINANCIERING NGO'S

- (Migranten) NGO's hebben basisfinanciering nodig om hun kerntaken te kunnen verrichten. Van de ene projectsubsidie naar de andere, werkt niet;
- (Zelf)organisaties zijn veel tijd kwijt aan procedures e.a., i.p.v. met de doelgroep (kloof);
- Tip: meer samenwerking tussen migranten organisaties en onderzoeksinstituten zodat cijfermatig / wetenschappelijk kan worden onderbouwd wat er speelt;

(GEMEENTELIJK) BELEID

- Beleid, zoals het boerkaverbod, heeft als neveneffect dat deze vrouwen zich meer in hun eigen sociale kring terugtrekken en daarmee geïsoleerder komen te staan. Zo'n verbod leidt, onbedoeld, tot polarisering en toename van discriminatie (ook online). Aanvullend beleid is daarom nodig;
- Veel beleid wordt top-down door de overheid bepaald. Door bezuinigingen en het bepalen wat ZMV-organisaties mogen doen, gaat/is veel informatie verloren gegaan over de doelgroep.
- Meer intersectioneel werken is nodig om de problemen aan te pakken,
- In geval een man schulden maakt is de vrouw, ook na scheiding, mede verantwoordelijk voor het afbetalen ervan. Terwijl zij die niet noodzakelijkerwijs zelf heeft gemaakt. Daar zou een oplossing voor moeten komen;
- Doordat gemeenten zelf beleid bepalen (vanwege de decentralisatie) zijn er grote verschillen tussen gemeenten ontstaan, waardoor in feite rechtsongelijkheid voor burgers kan ontstaan;
- Economische zelfstandigheid voor vrouwen kan bijdragen aan het makkelijker loskomen uit een gewelddadige relatie. Dat betekent o.a. aandacht voor 2e en 3e kans onderwijs, en het creëren van (decent work) banen op diverse niveaus;

ZELFSTANDIGE VERBLIJFSVERGUNNING

- De verblijfsvergunning voor vrouwen is afhankelijk van die van hun man. Beter is het hen direct een zelfstandige verblijfsvergunning te geven;
- Vrouwen zouden automatisch (na 5 jaar) een zelfstandige verblijfsvergunning moeten krijgen, niet pas na aanvraag;

SEKSUELE VOORLICHTING

- Er heerst een taboe op (het bespreken van) seksualiteit in m.n. ZMV gezinnen. Nisa start daarom moeder-dochter dialooggesprekken want vaak vermoeden moeders wat er speelt bij hun dochter maar is het onbenoembaar;
- Op middelbare met name "zwarte" scholen blijkt seksuele voorlichting heel lastig. Voor leerlingen is het een taboe en docenten durven het niet aan te kaarten. Het inschakelen van culturele mediators kan een oplossing bieden;

FOLLOW UP 18+ OPVANG / BEGELEIDING

- Minderjarigen worden heel goed gevolgd (jeugdhulpverlening) maar na de 18e verjaardag valt het toezicht e.a. plotsklaps weg. Voor ZMV meiden geldt dat er velen zijn die tot hun huwelijk thuis wonen waar het huiselijk geweld door kan gaan. Bijvoorbeeld: ze moet van de familie gaan werken in de schoonmaak om geld te verdienen voor de overkomst en inburgering van de door de familie voor haar gewenste echtgenoot. Daarom is een vorm van toezicht en begeleiding nodig voor de 18+groep, bijv. via een cultural mediator, zodat zo iemand in beeld blijft;

Thema 2: Opvang en Bescherming

DE OPVANG:

- De toegang tot de opvang is lastig: 1) er zijn onvoldoende plaatsen, 2) vaak wordt gezegd dat 'de situatie van een vrouw niet ernstig genoeg is, en daarom wordt ze terug gestuurd, 3) de WMO kent geen recht voor ongedocumenteerden. Er is nog geen AMVB, maar deze wordt eind 2018 verwacht;
- Regiobinding is een probleem o.a. als er sprake is van eengerelateerd geweld of mensenhandel;
- Procederen tegen een weigering is lastig want je procedeed niet tegen de staat maar tegen de opvang;
- Achtergelaten vrouwen hebben nog moeilijker toegang tot de opvang;
- Als de doorstroom vlotter gaat, komt er meer toegang voor anderen. Knelpunten voor doorstroom: soms mist ID en IND neemt traag beslissingen;
- Als een asielzoeker geen status krijgt, staat deze pardoes op straat of moet terug naar het land van herkomst, daarmee neemt de kans op slachtofferschap van bijv. mensenhandel toe (hervictimisatie);
- Er is toezicht nodig zodat misstanden sneller kunnen worden aangepakt en niet escaleren;

BIJ-)SCHOLING (VRIJWILLIG) PERSONEEL

- Gebrek aan deskundigheid in de opvang door het grote verloop onder het personeel – want geen vaste aanstellingen meer – daardoor verdwijnt veel deskundigheid en ervaring. Er wordt (daardoor) weinig in het personeel geïnvesteerd wat zijn weerslag heeft op de kwaliteit van het werk;
- De begeleiders zijn vaak juridisch ondeskundig en de maatschappelijke begeleiders zijn niet altijd even professioneel. Bijvoorbeeld, een vrijwilligster die de papieren (overdracht) niet goed had doorgelezen en ondanks 'code rood' (toch) contact opnam met de man van het slachtoffer HG;

RECHTSHULP

- De financiële bijdrage voor de vrouwenopvang is te hoog, dat leidt tot schulden bij de aanvrager;
- de Rvb voor ongedocumenteerden is te weinig;
- Er is geen advocaat bij de aanvraag want deze krijgt niet betaald voor een aanvraag. De leges zijn hoog, en het bewijs slachtofferschap valt buiten het VO;
- Soms is politie bij de aangifte te zeer met procedures en protocollen bezig en vergeet men dat dit hulpmiddelen zijn om een slachtoffer HG te helpen, i.p.v. doelen op zich;
- Mensenhandel is zware criminaliteit, dat hoort niet thuis in het vreemdelingenrecht waar het nu staat;

- Het inzetten van tolken is gratis voor advocaten maar voor anderen niet (onbetaalbaar). Dit wordt per gemeente geregeld (op basis van indicatiestelling). Dat maakt het onoverzichtelijk en onduidelijk;

ECONOMISCHE ZELFSTANDIGHEID VROUWEN

- Er zijn participatiebanen voor vrouwen die na HG en opvang hun leven weer op de rails willen zetten, vaak bij projecten en andere tijdelijke activiteiten, als dat stopt houdt zo'n baan op; een vicieuze cirkel. Duurzame (decent work) banen zijn nodig;

GEMEENTELIJK BELEID

- De indicatiestelling gebeurt door de gemeenten, deze bepalen hoeveel hulp iemand kan krijgen, dat kan per gemeente anders liggen;
- Soms worden tolken gefinancierd door gemeenten, soms zijn er speciale tolkenpotjes, voor bijv. huisartsen in achterstandswijken. Dit creëert onduidelijkheid;

Thema 3: Wetgeving & Beleid

(BIJ-)SCHOLING PROFESSIONALS & PUBLIEK BREED

- Gebrek aan kennis bij politie & (overheids-/hulpverleners) instanties en gemeenten over het Istanbul Verdrag;
- Gebrek aan kennis over voorzieningen bij vrouwen zelf maar ook bij (gemeentelijke) instanties, politie, hulpverlening en advocaten e.a.;
- Huwelijkse achterlating & huwelijkse dwang; ook als een koppel is getrouwd in een ander land moet hen duidelijk gemaakt worden dat in Nederland levend, de Nederlandse wet regelgeving van toepassing is, en niet die van het land van herkomst.

DE OPVANG

- Er is geen toegang tot opvang als het HG langer dan 8 uur geleden plaatsvond, d.w.z. niet acuut geweld;
- Bed & Brood Opvang (BBB) heeft extra impact op vrouwen met kinderen, die overdag moeten rondzwerven op straat;
- Toegang tot voorzieningen is gekoppeld aan de toegang tot de opvang;

MELDCODE HG VOOR NGO's

- Er is een meldcode HG voor professionals, bij zelforganisaties is zo'n code ook gewenst;

POSITIE SEXWERKERS

- Voor ZMV-sexwerkers die slachtoffer van geweld zijn, gelden alle negatieve ervaringen in nog veel grotere mate;

RECHTSHULP

- De grens tussen mensenhandel & geweld is lastig. Bijv. als een vrouw schulden moet maken om haar huwelijkspartner naar NL te halen, door (seks-)werk / arbeid, is dat HG of mensenhandel? Of beiden? Als zij later uit zo'n huwelijk wil stappen, bijvoorbeeld vanwege HG, is ze bang strafbaar te zijn (want betaald huwelijk / schijnhuwelijk). Wat haar rechten zijn hangt er van af hoe de situatie wordt gekwalificeerd. Bij HG is er geen recht op opvang, met het label 'mensenhandel' wel. Dat is lastig, ook voor hulpverleners;
- Voor ongedocumenteerde vrouwen en achtergelaten vrouwen is het aantonen van acuut HG nog lastiger dan voor andere slachtoffers van HG;
- Toegang tot rechtshulp is lastig wegens een gebrek aan deskundigheid op het vlak van vreemdelingenrecht en internationaal familierecht, d.w.z. bijscholing is dringend gewenst;
- Er is een gebrek aan kennis bij advocaten over het feit dat de eigen bijdrage niet van toepassing is bij HG en mensenhandel;

- Afhankelijk verblijfsrecht, wat het geweld in de relatie in standhoudt, van man /kinderen /omgangsregeling man met kinderen. Vrouwen met kinderen zijn extra kwetsbaar. Er moet aantoonbaar sprake zijn van HG (hoe toon je dat aan?). De samenloop van familierecht- vreemdelingenrecht en geweld maakt het uitermate complex;
- Vrouwelijke genitale verminking kan aanleiding zijn voor een zelfstandige verblijfsvergunning, maar wordt willekeurig uitgevoerd.
- Eis van inburgering voor een voortgezet verblijf is een probleem. Hoge drempels /boetes / inhoud is extreem rol bevestigend. Er zijn verschillen per gemeenten en er is een tekort aan advocaten die toevoegingen willen doen (want het betaalt slecht);
- Belang van klachtenrecht om misstanden te kunnen melden en aanpakken;

(GEMEENTELIJK) BELEID

- Een ontbreken van een eenduidig, samenhangend (landelijk aangestuurd) beleid bij gemeenten, een gebrek aan coördinatie ervan op lokaal en landelijk niveau;
- Voor sexwerkers zouden in de werkruimtes van bordelen, in de talen die ze beheersen, uitleg moeten hangen over hun rechten in Nederland, met informatie over waar ze in geval van geweld en mensenhandel terecht kunnen. Dit zou onderdeel moeten zijn van de gemeentelijke vergunning voor bordeelhouders. In de gemeente Zeist is hierin voorzien;
- Nederlands beleid gaat uit van de 'eigen kracht' en 'zelfredzaamheid' van vrouwen, waarbij oplossingen moeten worden gevonden via het eigen netwerk en familie. Hoe verhoudt zich dat ingeval van HG?;
- Grote verschillen tussen gemeenten onderling, bijv. t.a.v. opvang, toegang, kosten, samenwerking tussen de betrokken partijen, deskundigheid en houding van politie, kennis en beleid van instanties;

Thema 4 – Vluchtelingenvrouwen

AZC'S

- De aanpak van HG in AZC's (door COA én door Vluchtelingenwerk) is voor verbetering vatbaar: 1) Meldingen komen niet bij de politie terecht (of bij VeiligThuis), 2) Door vele verhuizingen naar andere AZC's slachtoffers uit beeld, 3) Uitplaatsen naar een woning zonder (warme) overdracht, 4) Geen structurele deskundigheidsbevordering over HG voor medewerkers en vrijwilligers;
- De meldcode HG wordt nog onvoldoende ingezet in AZC's;
- Vrouwen krijgen een afhankelijke verblijfsstatus, óók als er sprake is van HG;
- Bezuinigingen maken dat de opvang en begeleiding beperkt is terwijl juist aandacht nodig is voor oorlogstrauma's en seksueel geweld (d.w.z. maatwerk opvang & begeleiding is nodig);
- Veel goede zorg van MOA is weggevallen. De medische zorg is nu opgesplitst, dat maakt het onoverzichtelijk. Hulp vinden is sowieso lastig omdat dat buiten het AZC moet worden gezocht. Dat leidt tot meer drempels voor het verkrijgen van zorg;
- COA wekt de indruk bij vrouwen dat het niet de bedoeling is dat men een status krijgt en in NL mag blijven;
- AZC's stimuleren dat hun cliënten tijdens de asielprocedure gaan werken en/of studeren. Hun verdiensten worden vervolgens verrekend met de kosten van hun verblijf in het AZC, waardoor maar weinig geld overblijft. Anderzijds doen deze asielzoekers wel werkervaring op in NL, leren de taal en over de cultuur, verbreden hun blikveld, wennen aan een NLse werkcultuur, en leggen nieuwe sociale contacten;
- De overplaatsingen tijdens de asielprocedure zijn slecht voor volwassenen en kinderen, daar wordt onvoldoende rekening mee gehouden;
- Betere en geïntegreerde begeleiding van gezinnen draagt bij aan het voorkomen van HG;
- Er zijn geen vertrouwenspersonen in AZC's voor de bewoners.

STEREOTYPERINGEN

- Stereotyperingen door hulpverleners / medewerkers AZC e.a.: sommige vluchtelingen hebben van jongs af aan (huiselijk) geweld ervaren, en vinden geweld daarom normaal, zo wordt vaak van uitgegaan;

VOORLICHTING VLUCHTELINGENVROUWEN / PUBLIEK

- Er is geen actieve voorlichting over rechten vanuit de overheid (door IND en COA). Zo worden vrouwen gedwongen in een gewelddadige relatie te blijven;
- Er is meer bekendheid nodig bij de doelgroep over hun rechten en vrouwen moeten beter worden geïnformeerd over hun rechten op bijv. een verblijfsvergunning;
- COA zou meer ervaringsdeskundigen kunnen inzetten om asielzoekers voor te lichten en ondersteunen;

(BIJ)SCHOLING (VRIJWILLIG) PERSONEEL

- Er zijn incidenteel (positieve) acties vanuit het COA, zoals het geven van voorlichting, maar het ontbreekt aan structureel beleid o.a. m.b.t. scholing van medewerkers. Scholing is afhankelijk van de lokale managers.
- Medewerkers / vrijwilligers worden niet voorgelicht over HG en kunnen daarom niet adequaat reageren;
- Veel wordt gedaan door welwillende vrijwilligers die niet altijd even goed zijn gekwalificeerd. Er is bovendien veel verloop onder het personeel, dat afhankelijk van de verwachte instroom van asielzoekers in een periode, wordt aangesteld of ontslagen. Hierdoor verdwijnt kennis elke keer weer;
- IND zou alerter moeten zijn op geweld dat asielzoekers op hun vlucht hebben ondervonden. Bijvoorbeeld, er zijn vluchtelingenvrouwen die vooraf de prikpil nemen omdat ze verwachten met verkrachting en seksueel geweld te maken te krijgen tijdens de overtocht en zo in ieder geval niet opgezadeld worden met een ongewenste zwangerschap;

TOEGANG RECHTSSYSTEEM

- Er is een onvoldoende toegankelijk rechtssysteem voor vrouwen om een zelfstandige verblijfsvergunning aan te kunnen vragen;
- Transgenders uit Zuid Amerika krijgen lastiger asiel dan die uit bijvoorbeeld moslimlanden. D.w.z. het vluchtverhaal moet de norm zijn, niet het land van herkomst;

(GEMEENTELIJK) BELEID

- Het betreft lokaal beleid dat per gemeente/locatie anders kan liggen, d.w.z. er is geen eenheid in beleid;
- Het beleid inzake HG / seksueel geweld is verbeterd maar krijgt in praktijk geen handen en voeten, het is niet doorgezet naar 'beter en veilig thuis'. Dat is afhankelijk van het lokaal gevoerde beleid;
- Het ontbreekt aan een landelijk beleid in aanpak en uitvoering in de AZC's. Het beleid wordt bepaald door de locatiemanager zodat het per locatie anders kan zijn ingevuld. En het ontbreekt aan monitoring van het beleid;
- Meer onderzoek is nodig naar de aard en omvang van geweld, en de factoren die daaraan bijdragen om tot betere preventie te kunnen komen.